

Patrz i zmieniaj

Scenariusz zajęć i materiały pomocnicze do filmu **Most nad Wadi**

Scenariusz zajęć i materiały pomocnicze autorstwa Moniki Koszyńskiej.

www.ceo.org.pl/piz

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w ramach programu Polska Pomoc 2008 oraz Biura Edukacji Miasta Stołecznego Warszawy. Treści przedstawione na stronie wyrażają poglądy realizatora projektu i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem sponsorów.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

Temat: Szkoła pokoju

Czas trwania: 90 min (w szkołach gimnazjalnych warto poświęcić dodatkowe 45 minut na wprowadzenie).

Uwaga! Ponieważ film trwa ponad 45 minut, zajęcia nie mogą być rozbite na dwie lekcje.

Cele zajęć

Dla nauczyciela:

- Uczennice i uczniowie poznają znaczenie terminu „tolerancja”.
- Uczennice i uczniowie poznają przyczyny i tło konfliktu izraelsko-palestyńskiego.
- Uczennice i uczniowie dowiedzą się, jakie są główne problemy związane z tworzeniem pokojowo nastawionego arabsko-izraelskiego społeczeństwa.

Dla ucznia:

- Poznasz przyczyny i tło konfliktu izraelsko-palestyńskiego.
- Dowiesz się, jakie problemy związane z tworzeniem pokojowo nastawionego społeczeństwa arabsko-izraelskiego.
- Poznasz pojęcie „tolerancja”.

NaCoBeZu:

- Własnymi słowami zdefiniujesz pojęcie tolerancji.
- Wymienisz dwa podstawowe przyczyny konfliktu izraelsko-palestyńskiego.
- Wymienisz przynajmniej dwa warunki konieczne do stworzenia tolerancyjnego i otwartego na inność społeczeństwa.
- Sformułujesz własną opinię na temat przyszłości inicjatywy takiej jak szkoła przedstawiona w filmie.
- Dla szkół ponadgimnazjalnych: udzielisz odpowiedzi na pytanie, czy twoim zdaniem inicjatywa przedstawiona w filmie jest w pełni demokratyczna i sprawiedliwa dla obu zaangażowanych w nią stron.

Pytanie kluczowe:

- Dlaczego warto szukać tego, co łączy ludzi, a nie tego, co ich dzieli?

Metody pracy:

- burza mózgów
- rozmowa w parach
- śnieżna kula
- analiza SWOT.

Potrzebne materiały:

- telewizor i odtwarzacz DVD lub komputer i rzutnik
- kopie kart obserwacji filmu – po jednej dla każdej pary
- plakaty rozmiaru A3 lub większe ze spisnymi definicjami terminu „tolerancja” – treść w załączniku – każda definicja na osobnym plakacie
- flipchart i markery lub tablica i kreda
- atlas historyczny lub mapa polityczna Bliskiego Wschodu.

Przebieg zajęć:

Lekcja pierwsza

Na kilka dni przed zajęciami poproś uczniów i uczennice, aby w ramach pracy domowej poszukali informacji dotyczących konfliktu izraelsko-palestyńskiego.

Podaj poniższe pytania, które ukierunkują ich poszukiwania:

- a) Kiedy rozpoczął się konflikt izraelsko-palestyński?
- b) Na czym ten konflikt polega?
- c) Dlaczego tak trudno jest dojść stronom konfliktu do porozumienia?

d) Dlaczego o konflikcie izraelsko-palestyńskim mówi się, że jest to konflikt religijno-polityczny? Poproś, aby na następne zajęcia wszyscy przynieśli spisane odpowiedzi na powyższe pytania.

1. Przedstaw temat lekcji: „Szkoła pokoju”.

(1 min)

2. Zapowiedz film *Most nad Wadi* i rozdaj kopie kart obserwacji filmu (po jednej na parę). Poproś, aby uczniowie i uczennice zapisywali swoje uwagi i spostrzeżenia już w trakcie oglądania filmu.

(4 min)

3. Projekcja filmu *Most nad Wadi*.

(55 min)

4. Zapisz na oddzielnych plakatach kilka, zamieszczonych poniżej, definicji terminu „tolerancja” i poproś, aby uczniowie i uczennice dokładnie je przeczytali, przypominając sobie jednocześnie treść filmu i pracy domowej.

(5 min)

5. Zdejmij lub zakryj plakaty z definicjami i poproś, aby uczniowie i uczennice podzielili się na pary. Poleć, aby na podstawie tego, co przeczytali i ich własnych przemyśleń stworzyli i spisali najtrafniejszą, według nich, definicję tolerancji. Następnie każda para połączy się z inną w czwórkę i będzie miała za zadanie wynegocjowania i spisania wspólnej definicji. Następnie czwórki połączą się w ósemki, powtórzą negocjacje i spiszą wspólną definicję. Gdy w klasie będą już tylko dwie duże grupy, zapisz na tablicy dwie definicje, które zostały przez nie stworzone. Zaznacz przy tym, że przed chwilą przeszli praktyczną lekcję tolerancji, gdyż negocjacje są nieodłącznym jej składnikiem.

(15 min)

6. Poproś uczennice i uczniów, aby wyjęli pracę domową oraz wypełniony arkusz obserwacji filmu *Most nad Wadi*.

Podziel klasę na 4 grupy; każdej rozdaj po jednym dużym arkuszu papieru i markery. Wyjaśnij uczennicom i uczniom, że teraz będą pracowali metodą, która często używana jest przy rozwiązywaniu złożonych problemów i która nazywa się „SWOT”, z ang. S - strenght (mocne strony), W - weak (słabości), O - opportunities (możliwości), T - threats (zagrożenia).

Mocne i słabe strony, które spisuje się tą metodą dotyczą sytuacji wewnętrznej, a możliwości i zagrożenia dotyczą sytuacji widzianej w szerszym kontekście. Każda grupa będzie na swoim plakacie spisywała po jednym z elementów SWOT. Do tego niezbędne będzie posługiwanie się zarówno arkuszem obserwacji filmu, jak i pracą domową.

- Grupa I spisuje atuty szkoły izraelsko-arabskiej wymienione przez bohaterów filmu.
- Grupa II spisuje słabości w funkcjonowaniu tej szkoły (uczniom ze szkoły ponadgimnazjalnej należy zadać pytanie naprowadzające: kto zarządza tą szkołą i na czym terytorium jest ona zbudowana?)
- Grupa III spisuje możliwości, jakie płyną z takiej inicjatywy dla budowania pokoju i tolerancji na Bliskim Wschodzie
- Grupa IV spisuje zagrożenia związane z sytuacją polityczną w regionie, w którym istnieje szkoła.

Po zakończeniu SWOT wywieś w widocznym miejscu w klasie sporządzone przez uczniów plakaty i daj wszystkim szansę na przeczytanie ich treści.

(10 min)

7. Metodą burzy mózgów zbierz od uczniów i uczennic warunki konieczne, jakie muszą zostać spełnione, aby na całym świecie mogły powstawać takie inicjatywy jak ta przedstawiona w filmie „Most nad Wadi”, i aby były one efektywne, prowadzące do budowania demokratycznych, tolerancyjnych i pokojowo nastawionych społeczeństw. Pomysły spisz na tablicy lub flipcharcie. Jeśli zadanie sprawia grupie trudność, możesz podpowiedzieć im niektóre warunki, na przykład:

1. Podstawowym dokumentem przestrzegającym w szkole jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
2. Wszyscy rodzice znają i akceptują program szkoły.
3. Szkoła jest finansowana z budżetu obydwu grup etnicznych, których przedstawiciele się w niej uczą.
4. Treści zajęć są wcześniej uzgodnione z prowadzącymi je nauczycielami.

(10 min)

8. Na zakończenie na tablicy zapisz trzy niedokończone zdania: „Dziś dowiedziałem/am się...”, „Zaskoczyło mnie...”, „Dziś nauczyłam/łem się...”. Poproś uczennice i uczniów, aby kolejno dokończyli jedno z tych zdań.
(5 min)

Na co zwrócić szczególną uwagę

Wprowadzenie tematu konfliktu izraelsko-palestyńskiego warto uzgodnić z innymi nauczycielami (historii, geografii, wiedzy o społeczeństwie, może nawet religii).
Umożliwi to wszechstronne przygotowanie uczniów do podjęcia tego zagadnienia.

KARTA OBSERWACJI FILMU *MOST NAD WADI*

1) Opinie uczniów na temat ich szkoły.

2) Motywacje rodziców, którzy posłali dzieci do tej szkoły.

3) Dylematy rodziców związane z programem szkoły.

Dylematy rodziców arabskich	Dylematy rodziców żydowskich

4) Jak przedstawia Dzień Niepodległości Izraela (tylko dla szkół ponadgimnazjalnych)

Nauczycielka żydowska	Nauczycielka arabska

Załącznik II – Definicje tolerancji

Słownik PWN:

Tolerancja [łac. *tolerantia* 'cierpliwość', 'wytrwałość'], *socjol.* postawa zgody na wyznawanie i głoszenie poglądów, z którymi się nie zgadzamy, oraz na praktykowanie sposobu życia, którego zdecydowanie nie aprobowujemy, a więc zgody na to, aby zbiorowość, której jesteśmy członkami, była wewnętrznie zróżnicowana pod istotnymi dla nas względami. Tolerancja oznacza rezygnację z przymusu jako środka wpływania na postawy innych ludzi. Wyjątkami są jedynie sytuacje, w których owe postawy zagrażają bezpieczeństwu osób oraz ich mienia (tolerancja nie rozciąga się więc np. na zabójców, gwałcicieli czy złodziei, choć obejmuje takie zachowania dewiacyjne, które można potraktować jako sprawę prywatną), nie dotyczy także ludzi, którym odmawia się zdolności pełnego rozpoznawania znaczenia swoich czynów. [...]

Wikipedia

Tolerancja - termin stosowany w socjologii, badaniach nad kulturą i religią. W sensie najbardziej ogólnym oznacza on postawę wykluczającą dyskryminację ludzi, których sposób postępowania oraz przynależność do danej grupy społecznej są krytykowane przez większość społeczeństwa. W okresie reformacji pojęcie to było stosowane w odniesieniu do mniejszości religijnych. Obecnie termin ten obejmuje również tolerancję różnych orientacji seksualnych oraz odmiennych światopoglądów.

Witryna wielokulturowa – tolerancja.pl

Tolerancja (od łac. *tolerare* = znosić, wytrzymywać) oznacza cierpliwość i wyrozumiałość dla odmienności. Jest poszanowaniem cudzych uczuć, poglądów, upodobań, wierzeń, obyczajów i postępowania, choćby były całkowicie odmienne od własnych albo zupełnie z nimi sprzeczne. Współcześnie rozumiana tolerancja to szacunek dla wolności innych ludzi, ich myśli i opinii oraz sposobu życia. Szacunek ten przybiera formy wyrozumiałości i życzliwości dla tego, co nie musi być naszym udziałem, ale co cieszy się naszą akceptacją istnienia w imię demokratycznej wolności.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Jak doszło do powstania państwa żydowskiego w Palestynie?

Niektórzy historycy uważają, że opowieść zawarta w Biblii jest historią Izraela. Według niej Abraham miał dwóch synów: Ismaela, który uważany jest za praojca Arabów i Izaaka, który uważany jest za protoplastę narodu Izraelitów. Biblia mówi też o tym, że synowi Izaaka – Jakubowi, sam Bóg zmienił imię na Izrael.

Biblia opowiada, że Izrael przybył i osiedlił się wraz ze swoimi synami i ich rodzinami w Egipcie, a ich potomkowie stali się niewolnikami faraona.

Zgodnie z Księgą Wyjścia (Exodus), po 400 latach niewoli Izraelici odzyskali wolność dzięki Mojżeszowi, który wyprowadził ich z Ziemi Egipskiej i po 40 latach tułaczki po pustyni doprowadził do Erec Izrael.

Przez następne dwa stulecia Izraelici podbili większą część krainy, w której osiedlili się i porzucili koczowniczy tryb życia.

Państwo żydowskie wielokrotnie było okupowane i traciło swoje terytoria, a naród żydowski cierpiał i był dziesiątkowany z powodu wielu krwawych starć z najeźdźcami.

W czasie oblężenia Jerozolimy przez Rzymian w roku 70 n.e. została zburzona tzw. II Świątynia. Od tego czasu symbolicznie datuje się powstanie żydowskiej diaspory, czyli rozproszenia narodu, gdyż tylko niewielka populacja Żydów pozostała na terytorium Erec Izrael.

Ostatni przed powstaniem współczesnego państwa Izrael okres suwerenności Żydów przypadł na rok 132 n.e. kiedy w czasie powstania Bar Kochby została odzyskana Jerozolima i Judea. Okres ten trwał tylko trzy lata, po czym Rzymianie ponownie odbili te tereny, i aby zatrzeć związek z Żydami, Judeę nazwano Syria Palestina, a Jerozolimę – Colonia Aelia Capitolina.

W latach 636-1099 Palestyna pozostawała pod panowaniem arabskim, a następnie w latach 1517-1917 pod dominacją turecką, Izrael stał się częścią Imperium Otomańskiego. Okres ten jest czasem powstania nowoczesnego syjonizmu i nacjonalizmu arabskiego.

W 1918 r. po pokonaniu w I wojnie światowej państw centralnych, do których należała także Turcja, tereny dzisiejszego Izraela dostały się pod mandat brytyjski. Na tym terenie mieszkało wtedy ok. 600 tys. ludzi, z czego ok. 85-100 tys. stanowili Żydzi.

29 XI 1947 r. ONZ uchwaliła rezolucję o podziale Palestyny na dwa państwa – arabskie i żydowskie.

14 V 1948 w Tel Awiwie, w dniu wygaśnięcia mandatu brytyjskiego, Dawid Ben Gurion w imieniu Żydowskiej Rady Narodowej ogłosił powstanie państwa Izrael.

Następnego dnia, 15 V 1948 r. wybuchła I wojna izraelsko-arabska (nazywana przez Izraelczyków wojną o niepodległość), w której Izraelczycy bronili nowopowstałego państwa przeciwko agresorom z sąsiednich państw arabskich: Syrii, Transjordanii, Iraku, Libanu i Egiptu. W wyniku trwającej prawie rok wojny Izrael zyskał część terytoriów, które w rezolucji ONZ przekazane zostały Palestyńczykom.

W październiku 1956 r. wybuchła druga wojna izraelsko-arabska (tzw. kryzys sueski), w której Wielka Brytania i Francja wsparły państwo Izrael, aby zapobiec blokadzie Kanału Sueskiego, dokonanej przez Egipt. W wyniku wojny Izraelczycy zajęli Strefę Gazy, Półwysep Synaj i odzyskali dostęp do Zatoki Akaba nad Morzem Czerwonym.

W czerwcu 1967 r. doszło do kolejnej wojny izraelsko-arabskiej (tzw. wojna sześciodniowa), w której Izrael uprzedził uderzenie wojsk egipskich, rozpoczynając okupację półwyspu Synaj, wzgórz Golan i Zachodniego Brzegu Jordanu. Wtedy też doszło do zajęcia przez Żydów całej Jerozolimy.

Kolejna wojna – Jom Kippur (od nazwy żydowskiego święta,) wybuchła w październiku 1973 r., kiedy to wojska Egiptu i Syrii zaatakowały terytorium Izraela, w celu odzyskania wcześniej utraconych terytoriów. W wyniku doskonałej obrony lotniczej Izrael wygrał i tę potyczkę, nie tracąc wcześniej zdobytych terytoriów.

18 września 1978 r. zostało zawarte porozumienie w Camp David (nazwa rządowego ośrodka wypoczynkowym w USA, w którym prowadzone były rozmowy). Po tajnych negocjacjach egipski prezydent Anwar Sadat i izraelski premier Menachem Begin podpisali oddzielne porozumienia. Porozumienia te zostały podpisane w Białym Domu w obecności prezydenta Jimmy'ego Cartera. Doprowadziły one do zawarcia w 1979 traktatu pokojowego pomiędzy Izraelem a Egiptem.

W 1987 r. w Cisjordanii i Strefie Gazy wybuchła Intifada (arab. *rewolucja kamieni*), powstanie palestyńskie, które zostało przeprowadzone w proteście przeciwko izraelskiemu osadnictwu

na terytoriach arabskich. Starcia uliczne z żołnierzami izraelskimi, strajki i demonstracje miały na celu zwrócenie uwagi społeczności międzynarodowej na problem Palestyńczyków.

13 IX 1993 r. w Oslo zostało podpisane pierwsze porozumienie między Izraelem a Palestyńczykami, które umożliwiło powstanie ograniczonej autonomii na terenie Strefy Gazy i Zachodniego Brzegu Jordanu.

W 1994 r. powstała Autonomia Palestyńska, uznawana przez Izrael i inne państwa arabskie oraz wspólnotę międzynarodową.

Dlaczego konflikt palestyńsko-izraelski jest konfliktem religijnym i politycznym?

Konflikt religijny

Ziemia, na której położone jest państwo Izrael i Autonomia Palestyńska, to ziemia święta zarówno dla Żydów, jak i dla Arabów, którą oba narody uważają za swoje historyczne dziedzictwo. Dlatego też oba narody uzurpują sobie prawo do tego terenu. Najbardziej wyraźnym przykładem konfliktu religijnego między Żydami a Arabami jest Jerozolima, w której znajduje się pozostałość po zachodniej ścianie II Świątyni, tzw. Ściana Płaczu, stanowiąca miejsce pielgrzymek i modlitw wszystkich religijnych Żydów. Jak mówi żydowska tradycja, to król Dawid uczynił z Jerozolimy stolicę swojego państwa, jednocząc wszystkie plemiona izraelskie. Ale niedaleko od niej położony jest również meczet Al-Aksa (arab. *Świątynia Skały*), który jest jednym z najważniejszych miejsc dla wyznawców Allacha, gdyż tradycja głosi, że właśnie tutaj prorok Mahomet spotkał się z Abrahamem, Mojżeszem i Jezusem i z innymi prorokami, i to tutaj się z nimi modlił. Jerozolima jest uważana za trzecie po Mekce i Medynie święte miasto Islamu. Niedaleko obu budowli znajduje się trzeci – niezwykle ważny zabytek, tym razem chrześcijański, czyli Kościół Grobu Pańskiego, który najprawdopodobniej został wzniesiony w miejscu pochówku i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Jerozolima jest tylko jednym z przykładów przenikania się na tym terenie wpływów judaizmu, islamu i chrześcijaństwa i dlatego ziemia ta stanowi odwieczne miejsce walki o wpływy.

Konflikt polityczny

W 1896 r. Teodor Herzl napisał pracę p.t. „Państwo żydowskie”, która stanowi manifest ruchu syjonistycznego. Rok później zwołał w Bazylei pierwszy Światowy Kongres Syjonistyczny, podczas którego powołany został do życia ruch syjonistyczny. Jego podstawowym celem było doprowadzenie do powstania państwa Izrael. Ruch syjonistyczny nie był i nie jest ruchem jednolitym, niemniej pod jego wpływem pomiędzy rokiem 1882 a 1948 do Palestyny dotarło pięć wielkich fal żydowskich emigrantów. Na początku działalności syjonistów nie było większych konfliktów pomiędzy imigrantami żydowskimi a Arabami zamieszkującymi Palestynę. Obie strony liczyły na rozwój gospodarczy, który przyniesie im wymierne efekty i doprowadzi do rzeczywistego rozwoju cywilizacyjnego obu społeczności. Jednak po I wojnie światowej konflikt ten przybrał na sile, a arabskie protesty doprowadziły do ograniczenia przez brytyjskie władze mandatowe możliwości imigracyjnych dla Żydów chcących się osiedlić w Palestynie. Decyzja ta, jak i Holokaust metodycznie przeprowadzony przez nazistów w Europie doprowadziły do powstania nielegalnego ruchu emigracyjnego. Przed wielkimi powrotami w Palestynie mieszkało 10-20 tys. Żydów. W ich wyniku populacja Żydów wzrosła do 100 tys. Wraz z powstaniem państwa Izrael 14 maja 1948 r. Żydzi zaczęli masowo osiedlać się na terenie Palestyny.

Od czasu ogłoszenia niepodległości, do Izraela powróciło ponad 2,8 mln. imigrantów. W pierwszych czterech latach populacja Izraela powiększyła się o 700 tys. W 1990 r. do Izraela dotarła jeszcze jedna wielka fala licząca ponad milion imigrantów (tylko z byłego Związku Radzieckiego przybyło 870 tys.). Bardzo duży napływ imigrantów powodował ciągły wzrost liczby ludności. Z obecnych 6 mln. mieszkańców Izraela (z wyłączeniem Zachodniego Brzegu Jordanu i Strefy Gazy) około 78,5% stanowią Żydzi, ok. 15% muzułmanie, 2,1% – chrześcijanie, 1,6% – druzowie i 2,7% – wyznawcy innych religii.

Arabską odpowiedzią na syjonizm były narodziny nacjonalizmu palestyńskiego. Wyznawcy islamu zamieszkujący teren Palestyny uznali, że na ich tereny przybyszą obcy przybysze, przede wszystkim z Europy, którzy osiedlą się tu i chcą odebrać im ojczyznę. Naturalną konsekwencją tego faktu stało się powołanie w r. 1964 na szczycie krajów arabskich Organizacji Wyzwolenia Palestyny (OWP) z Jasirem Arafatem na czele i uznanie jej za oficjalną reprezentację narodu palestyńskiego. OWP jest polityczną reprezentacją arabskiej ludności Palestyny na uchodźstwie i w jej skład wchodzi ugrupowania walczące o utworzenie państwa palestyńskiego. OWP miała koordynować działania wojskowe i polityczne wszystkich walczących Palestyńczyków.

Jej celami było: odrzucenie rezolucji ONZ o podziale Palestyny na dwa państwa, dążenie do likwidacji państwa izraelskiego oraz utworzenie na obszarze całej Palestyny jednego państwa z równymi prawami dla Arabów i Żydów.

Od swojego powstania OWP jest jedną z najbardziej liczących się sił w palestyńskich władzach autonomicznych. Jest ona jedną z organizacji polityczno-militarnych działających na terenie Autonomii Palestyńskiej i przez wielu Żydów uznawana jest wyłącznie za organizację terrorystyczną, co stanowi dodatkowy punkt zapalny konfliktu bliskowschodniego.

Arabowie (muzułmanie i chrześcijanie), stanowiący obecnie niemal 20% społeczeństwa izraelskiego, według obowiązującego w Izraelu prawa są jako obywatele równi Żydom. Jest jednak szereg nierówności, których doświadczają: np. nie mogą (poza wyjątkami) służyć w armii izraelskiej, nie mogą swobodnie przemieszczać się między Izraelem a Autonomią Palestyńską, na czym cierpią podzielone rodziny, ponad 50% Izraelczyków żyjących poniżej granicy ubóstwa to Arabowie.

Próby zakończenia konfliktu

W 1988 r. OWP przyjęła rezolucję, w której uznała prawo istnienia Państwa Izrael i wezwała do zakończenia aktów terroru. W 1991 r. w Madrycie spotkały się wszystkie strony zaangażowane w konflikt na Bliskim Wschodzie. Proces pokojowy utknął jednak w martwym punkcie. W 1995 r. w Waszyngtonie powstał układ rozszerzający sferę wpływów Autonomii Palestyńskiej. Największe emocje budził i wciąż budzi status Jerozolimy. Pokój Izraelczyków z Palestyńczykami trwał aż do intifady Al-Aksa (tzw. Drugiej Intifady), która wybuchła w 2000 r. Właściwie od tamtej pory do dziś trwają walki między wojskami izraelskimi a powstańcami palestyńskimi, których ofiarami są bardzo często cywile.

Co upamiętniają święta obchodzone przez bohaterów filmu?

Jom ha-Acmaut (Dzień Niepodległości Izraela)

Obchodzony jest każdego roku w 5 dzień miesiąca Ijar żydowskiego kalendarza. To dzień upamiętniający proklamację niepodległości Izraela, która odbyła się 14 maja 1948 r. w Tel Awiwie.

Nakba (Dzień Katastrofy Narodowej)

Palestyńczycy obchodzą Nakbę, czyli Dzień Katastrofy. Rozpoczęła się ona w dniu kiedy Izrael proklamował niepodległość.

W maju 1948 roku połowa mieszkańców Palestyny, czyli około 760 tys. Arabów, uciekła lub została wygnana ze swoich domów. Wielu z nich do tej pory mieszka w obozach dla uchodźców. Na Zachodnim Brzegu Jordanu co roku odbywają się uroczystości upamiętniające tamte wydarzenia.

Czym jest diaspora żydowska?

Diaspora (grec. *rozproszenie członków jednego narodu wśród innych narodów*) narodu żydowskiego – objęła prawie cały świat. Od czasów zdziesiątkowania Żydów przez Rzymian w I i II wieku n.e. i zlikwidowania ich królestwa aż do czasów utworzenia Państwa Izrael w 1948 roku, znakomita większość Żydów żyła w rozproszeniu poza Palestyną. Pomimo tego rozproszenia, dzięki judaizmowi, który dokładnie regulował niemal wszystkie aspekty życia codziennego, Żydzi zachowali swoją kulturę przez blisko 2 tys. lat. W diasporze ludność żydowska podzieliła się na kilka grup etniczno-kulturowych: Sefardyjczyków – którzy stworzyli język ladino i zamieszkali w Andaluzji (płd. Hiszpania), Aszkenazyjczyków – posługujących się jidysz i po wygnaniu z Hiszpanii i Portugalii zamieszkujących Europę centralną (Niemcy, Polska) oraz Żydów orientalnych, którzy osiedlili się w Afryce, Arabii, zachodnich Chinach i na Kaukazie.

Czym jest święto Chanuka?

Według żydowskiego kalendarza 25 dnia miesiąca Kislew (w kalendarzu gregoriańskim połowa grudnia) 165 r. p.n.e. niedużej grupie żydowskich bojowników – członkom jednej rodziny – Machabeuszom oraz ich poplecznikom, udało się pokonać wojska greckie i odzyskać Świątynię Jerozolimską. Trzydzieści trzy lata wcześniej Grecy podbili Judeę i Samarię, zaczęli prześladować Żydów za studiowanie Tory (Biblia hebrajska) i przestrzeganie przykazań. Zakazali m.in. obrzezania, uczenia Tory, a także wprowadzili posąg swojego boga Zeusa do Świątyni. Dokonywali też licznych aktów okrucieństwa przeciwko tym, którzy starali się wypełniać nakazy Boga. W 167 r. Machabeusz wraz ze swoimi pięcioma synami rozpoczął rebelię przeciwko Grekom i w 165 r. udało im się zdobyć Jerozolimę.

Kiedy Machabeusze weszli do Świątyni, znaleźli jeden dzban oliwy noszący na sobie pieczęć Arcykapłana. Do tego, aby można było przywrócić ceremonie w Świątyni, aby na powrót mogła ona służyć Bogu, konieczne było rozpalenie menory, wielkiego siedmioramiennego świecznika, do którego można było używać jedynie specjalnej oliwy, przechowywanej w dzbanach ze stemplem Arcykapłana. Machabeuszom udało się odnaleźć jeden taki dzban.

Świątynia została ponownie poświęcona. Po okresie profanacji mogła na nowo służyć świętym celom. Z okazji tego zwycięstwa zostało nakazane w Torze, w Księdze Machabejskiej (I Mach.4.56-59), aby co roku, poczynawszy właśnie od 25 Kislew przez kolejne osiem dni radować się i głosić o wydarzeniach, które miały miejsce przed wiekami.

Centralnym obrzędem Chanuki jest zapalanie świec na chanukiji (specjalny rodzaj świecznika z ośmioma ramionami). Świece chanukowe zapala się w ten sposób, że pierwszego dnia zapala się pierwszą świecę, zaczynając od prawej strony, i w ciągu następnych dni dodaje się po jednej świeczce, tak, że ósmego dnia płonie cała chanukija. Drugiego dnia zapalanie zaczyna się od drugiej świeczki, przypisanej na ten dzień i dopiero potem zapala się tę, która płonęła dnia poprzedniego. Tak postępuje się również w kolejne dni święta.

Tradycyjne potrawy chanukowe to placki zwane latkes, pączki i faworki, ponieważ podczas tego święta na pamiątkę cudu chanukowego przyrządzane są potrawy na oleju.

Jakie jest znaczenie codziennej modlitwy muzułmanina?

Modlitwa jest w islamie symbolicznym wyrażeniem bezgranicznego poddania się woli Boga. O obowiązku modlitwy niejednokrotnie wspomina Koran (Święta Księga Islamu). Prawo muzułmańskie przewiduje pięć obowiązkowych modlitw w ciągu dnia: *salat as-subh* (zwana też *salat al-fadžr*) – modlitwa poranna, odprawiana od świtu do wschodu słońca; *salat az-zuhr* – modlitwa południowa, odprawiana zaraz po zejściu słońca z zenitu; *salat al-asr* – modlitwa popołudniowa, odprawiana w czasie pomiędzy zakończeniem *salat az-zuhr* a zachodem słońca; *salat al-maghrib* – modlitwa po zachodzie słońca; *salat al-isza* – modlitwa nocna odprawiana pomiędzy czasem, gdy zniknie czerwona poświata na zachodzie a świtem. Szyici (jeden z odłamów polityczno-religijnych w Islamie) odmawiają tylko trzy modlitwy, łącząc po dwie. Dokładny czas początku modłów ogłaszany jest przez muezzina z wieży meczetu, tzw. minaretu. Modlitwę należy odmawiać w kierunku Mekki. Kierunek ten nazywa się *kibla*. Modlitwa muzułmanina nie wymaga do jej odprawiania świątyni, a jedynie miejsca czystego rytualnie, co gwarantuje dywanik modlitewny, tzw. *sadżdżada*.

Czym jest Jom haShoah (Dzień Pamięci o Holokauście)?

Uchwalony został przez izraelski parlament 12 kwietnia 1951 r. Kwietniowa data związana jest z rocznicą wybuchu powstania w getcie warszawskim. Data Dnia Pamięci jest ruchoma, co związane jest z kalendarzem żydowskim i przypada zawsze 27 dnia miesiąca Nissan. W Jom haShoah o godz. 10:00 na dwie minuty w Izraelu zamiera życie: wyją syreny, na ulicach zatrzymuje się ruch uliczny. Od kilku lat w niektórych krajach Europy – w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Włoszech, Szwecji i Danii – również obchodzony jest Dzień Pamięci Ofiar Holokaustu (upamiętniający zarazem wszystkie ofiary nazistowskiego ludobójstwa). Ma on miejsce 27 stycznia, w rocznicę wyzwolenia obozu koncentracyjnego Auschwitz.